

Lausunto

28.06.2024

Asia: VN/14717/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Edustaako vastaaja

Kuntaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne palkkatukea koskien alla olevaan tekstikenttään

Kunnista tulee työvoimaviranomaisia vuoden 2025 alusta alkaen. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirron yhteydessä muutetaan samalla useita työvoimapalveluiin liittyviä periaatteita. Valtion ei tulisi säästöpainetta puuttua siihen, kuinka tulevat työvoimaviranomaiset tulevat tukemaan alueensa työllisyyttä ja elinvoimaa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 83 ja 91 §:n muuttamisesta palkkatukea kunnalle ei voisi myöntää enää kuin työllistettävän ollessa alentuneesti työkykyinen tai yli 60-vuotias pitkäaikaisesti työtön henkilö.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että kunnan myöntäessä itselleen palkkatukea, siitä aiheutuu byrokraattisia kustannuksia ja niitä tulisi välttää, että käytettävissä olevat niukkenevat resurssit voisi kohdistaa nimenomaan työllistymistä tukevaan toimintaan kuin hallinnollisiin kustannuksiin. Palkkatuen rajaamisen perusteena mainittu säästötavoite heikentää suoraan tulevien työvoimaviranomaisten mahdollisuuksia tukea ammatillisen osaamisen parantamisen tarpeessa olevia henkilöitä. Joillakin alueilla palkkatuki kunnalle on merkittävä työllistymistä edistävä palvelu. Esimerkiksi Kokkolan kaupunki käyttää vuosittain 300 000 euroa harkinnanvaraiseen työllistämiseen ja tämän lisäksi hakee palkkatukea työllistämistään henkilöistä. Mikäli palkkatukea ei voida myöntää enää osaamisen kehittämisen perusteella, harkinnanvaraisen työllistämisen kautta työelämään päässeiden määrä tulee laskemaan ja työttömyyden pitkittyessä tämä tulee vaikuttamaan negatiivisesti kunnan työttömyydestä aiheutuviin työttömyysetuuden maksusuuksiin.

Hallituksen tavoitteeksi asettama palkkatuen kohdentaminen yksityiselle sektorille on tavoitteena kannatettava, mutta alueiden erilaisesta elinkeinorakenteesta ja työttömyyden rakenteesta johtuen, voi olla valtakunnallisesti eroja siinä, kuinka tavoitetta voidaan toteuttaa. Hallituksen esityksessä olisi ollut hyvä tuoda esille palkkatuen rajaamisen alueellisia ja väestöllisiä vaikutuksia mm. sen suhteen,

kuinka se vaikuttaa nuoriin työnhakijoihin. Kunnissa on voitu tukea nuorten työelämään siirtymistä palkkatuetulla työllä ja siitä on usein hyviä kokemuksia. Nuorelle, jolla ei ole välttämättä valmistumisen jälkeistä työkokemusta, kunnan palkkatukipaikka on voinut tarjota hyvän väylän avoimille työmarkkinoille itsetunnon ja osaamisen lisääntymisen myötä. Ilman työkokemusta voi avoimille työmarkkinoille siirtyminen kestää kauan, eivätkä yritykset välttämättä ole kovin halukkaita käyttämään palkkatukea työllistymisen tukena, koska osaaminen on ensisijainen kriteeri palkkaamiselle. Kunnilla ja kaupungeilla on eri tasoisia työtehtäviä, joihin yleensä käytetään palkkatukea. Toisista tehtävistä palkkatuella työskentelevät henkilöt voivat saada suoraan avoimilla työmarkkinoilla vaadittavaa alan työkokemusta esim. rakennus-, kiinteistö-, keittiö-, puhtauspalvelu-, tai varhaiskasvatuksen aloilla.

Järjestämisvastuun siirron myötä kunnilla on mahdollisuus päättää, miten ne tukevat parhaiten alueensa työllisyyttä. Kunnille myönnettävä palkkatuki olisi todennäköisesti pienentynyt volyymiltaan ilman sen rajaamista ja nyt säästettäväksi esitetty 37 miljoonaa euroa olisi voitu jakaa kunnissa hallinnollisesti kevyemmällä tavoilla. Kunnat olisivat voineet kanavoida rahoitusta toimialueilleen suuremmin esim. harkinnanvaraisen työllistymisen kautta, kuin hallinnollisten päätösten avulla henkilö kerrallaan. Jos tietyt toimialat eivät saa tukea palkkatuen tai muun tuen muodossa, sillä tulee olemaan vaikutuksia mm. puistojen kunnossapitoon, koulujen työskentelyyn, päivähoitoon ja keittiöihin. Nämä toimialat käyttävät eniten kunnan palkkatukea ja jos niille ei ohjata enää rahoitusta palkkatukea vastaavia summia kunnan talousarvioissa, voivat seuraukset olla ennalta arvaamattomia. Palkattavien henkilöiden määrä tulee todennäköisesti pieneneään ja palvelujen taso kaupungissa laskee.

Palkkatuen rajaaminen kunnilta ammatillisen osaamisen parantamisen edistämiseksi ei ole kannatettavaa saman aikaisesti TE-uudistuksen kanssa sen ennalta-arvaamattomien seurausten vuoksi. TE-uudistus on aiemmin todettu toteutettavan kustannusneutraalisti, mutta tekemällä leikkauksia määrärahoihin ennen leikkausta, ei tulevat työvoimaviranomaiset voi toteuttaa palveluja samantasoisesti kuin tähän saakka ja työllisyyden edistäminen pienemmillä resursseilla ei voi olla yhtä tasokasta kuin tällä hetkellä. Valtion tulisi pidättäytyä uusista työvoimaviranomaisista koskevista leikkauksista samanaikaisesti TE-uudistuksen kanssa.

On tärkeää tunnistaa työllisyysneuvonhoidossa myös hyvinvointialueiden rooli ja kytkös tulevien työvoimaviranomaisten tekemiseen. Hyvinvointialueiden säästöpainotukset näkyvät suoraan vaikeassa asemassa olevien työttömien palveluiden heikentymisenä esimerkiksi työttömiin kohdistuvien ostopalvelujen käytön vähentymisenä. Tämä puolestaan johtaa kuntien vahvempaan rooliin kuntalaistensa hyvinvoinnin tukemiseksi, että työttömyydestä aiheutuvien kustannusten hillitsemiseksi. Kaventamalla palkkatuen käyttöä osan asiakkaiden osalta jatkopolutukseen, heikennetään entisestään niiden asemaa, joiden asema on kaikkien hankalin, mutta joita ollaan voitu kuntien palkkatukityöllistämällä auttaa kohti opintoja ja työtä. Kuntien palkkatukijaksoilla ja vahvalla ammatillisen koulutuksen yhteistyöllä on voitu rakentaa oppisopimuspolkuja ja vahvistaa osaamista. Alueiden välillä tässä on varmasti eroja, mutta esimerkiksi Keski-Pohjanmaalla palkkatukijaksoon liitetään aina vahva opinto- ja uraohjaus ja vahva polutus kohti työtä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne valmiuslakia koskien alla olevaan tekstikenttään

Valmiuslain toteuttamisen ja toiminnan johtamisen poikkeusoloissa tulee olla jatkossakin valtion vastuulla ja työvoimaviranomaiset tulevat tukemaan valtion varautumista kulloinkin mahdollisesti ilmenevissä erikseen päätettävissä poikkeusolotilanteissa.

Järvenpää Jussi
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia - Elinkeinot ja kaupunkikehitys,
työllisyyspalvelut Sanna-Mari Levijoki